

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellvs Svpplex Animarum è Purgatorio Ad Sodales Marianos Sermonibus Sacris Explicatvs

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1643

Sermo II. Purgatorium videri esse Iustitia Tribunal.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54988](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54988)

SERMO II.

Purgatorium videri Iustitiæ
tribunal.

IUSTVS es Domine, & omnia iudicia
tua iusta sunt. Tob. III. 2.

Quattuor
loca subter-
rana
ad recipiē-
das demor-
tuorum
animas.

VT expeditior sit de quaestione
grauissimâ, ac utilissimâ diju-
dicatio, præmitto, quod apud Catho-
licos inconfesso est: Quattuor esse in-
telluris intimo recessu, animarum
hinc emigrantium receptacula: v-
num pro æternùm damnatis: alterum
pro temporariè expurgandis: aliud
pro infantibus sine vndâ salutari de-
cedentibus: vltimum pro iustis, qui
ante Christi Passionem debitum mor-
talitatis exsoluebant, olim multi-
tudine incolentium frequens, ac
populosum, desertum modò. Pri-
mum appellatur *Infernus*, secundum
Purgatorium: tertium, *Limbus puero-
rum*, quartum, *Limbus Patrum*. Præ-
ter hæc est *Beatorum sedes*, quam
Cœ-

IVSTITIAE TRIBVNAL. II

Coelorum nomine designamus. In omnibus his Iustitiae Misericordiaeque consociationem quandam reperiri certum est, ita tamen, ut quae, in quibusdam imperij prerogatiua excellat, haud sit difficile discernere.

IN COELIS Misericordiae solium Iustitiae throno iunctum esse nemo dubitat, ita tamen, ut multis gradibus Misericordiae sella emineat. Nam si Angelos contemplare, opus fuit Misericordiae, illos creatos esse in gratia: Misericordiae officium; propria voluntate, diuino favore nixa ac firmata, perseuerasse in gratia: Misericordiae fetus, confirmatos esse in gratia. Iustitiae quaedam pars, sed non absque Misericordiae nutu vnicâ actione mercedem obtinuisse nunquam interituræ gloriae. Si hominum in coelis agentium habeatur ratio, agnoscunt illi Misericordiam in dilectione electioneque aeterna: depraedificant eandem in praedestinatione gratuitâ: suspiciunt in vocatione: *Quia non est volentis, neque currentis, sed*

In coelis Misericordiae.

*sed misericordis DEI. Romanor. IX. 16. Vocauit nos uocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam. 2. Timoth. 13. Venerantur Misericordiam in Iustificatione. Sunt enim iustificati per gratiam ipsius. ad Roman. 3. 24. Iustitiam exosculantur, sed Misericordiae nexam in glorificatione: Est enim vita aeterna laborum merces copiosa, Matthaei v. 12. certaminis brauium, pugnantium corona Iustitiae. II. ad Timoth. IV. 7. At ô! quam misericors est Iustitia, ut momentaneae tribulationi *aeternum gloria pondus* retribuatur II. Corinth. IV. 17. Ut detur mensura bona, conferta, coagitata, supereffluens? Lucae VI. 38. Profectò, tam misericors est haec Iustitia, ut mutatâ penè natura, non in sororis tantum suae ius, sed & appellationem concessisse videatur. Si quidem, quae Iustitia, eadem est gratia. Ita Paulus indicat ad Romanos VI. 23. *Stipendium peccati mors. en Iustitiam: Gratia.**

*In caelo
Iustitia.*

*In caelo
eminet Iustitia.*

ia autem DEI vita aeterna. Cum posset Paulus dicere, & rectè dicere, inquit in hac materia versatissimus Augustinus, libro de gratia & libero arbitrio cap. 9. *Sit enim autem Iustitia est vita aeterna,* maluit tamen dicere, Gratia autem DEI vita aeterna; vt intelligeremus, non pro meritis nostris, nimirum, nostræ naturæ solius, DEVM nos ad aeternam vitam, sed pro sua miseratione perducere: quia eius miseratione opera facimus, quibus corona reddetur. Verè enim *coronat nos Dominus in misericordia, & miserationibus.* psal. cii. 4. id est, propter opera facta ex eius misericordia. *Domine in celo Misericordia tua!* Psalmo xxxv. 6. *Magna est super calos Misericordia tua!* psalmo cvii. 5. *Exaltata est super calos Misericordia tua!* Est igitur Coelum Misericordiæ ac Clementiæ magis, quàm Iustitiæ regia.

OPPOSITVS autem Coelo locus est *Infernus*, damnatorû carnificina. Hic Iustitiæ potissimùm est Imperium, mixtum tamen cum Misericordiæ decretis;

*In Inferno
Iustitia
regnat.*

cretis; sed supereminet Iustitia. Cuius
 test à gloriâ æterna reiectio, segregatio
 ab electis, reprobatio, seuera puni-
 tio, atrox supplicium. Interuenit ni-
 hilominus Misericordia, cuius ille est
 fauor, vt citra cõdignũ puniatur, qui
 grauiori pœna digni sunt: vt nõ statim
 vitales flãmæ totũ hominem inuoluãt:
 corpori etenim aliquot annorũ vel mil-
 libus, vel centurijs parcitur: vt anima
 penitus, in antiquum ex quo olim ex-
 tracta fuit nihili chaos non relabatur:
 relaberetur, quia meruit, annihiatio-
 nis interitum, nisi Misericordia aduo-
 cationẽ ante Iustitiæ tribunal præsta-
 ret. Bona patrocinator Misericor-
 dia, quæ vbique clientibus præsto:
 nunquam, ac nullibi deserit. *Quò ibo à
 spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam! Si
 ascendero in cœlum tu illis es, si descendero in
 infernum, ades.*

Psal.
 CXXXVIII
 9.

Limbus Limbum Patrum antiquorum exhau-
PP. vacuus sit Misericordia. In puerorum non
In Limbo lustratorum domicilio residet Iu-
puerorum stitia. Vnius ob noxam, & plus equo vx-
Misericor- orij hominis momentaneas delicias,
dia & Iu- tot millia nepotulorum æternũ in de-
stitia. incens,

IUSTITIÆ TRIBVNAL. 13

einens & castigans, quid horremus? Sic meruere patres. Sed non sinit Misericordia ijs, qui propria nõ sunt lapsi voluntate sensitiui doloris, magnique mæroris flagellum incuti.

PVRGATORIVM superest, de quo hæreo, nec facile dixerim, cui nam potissimùm, tanquam propria sedes, adiudicandum sit. Sunt enim graues pro Iustitia, pro Misericordia fortasse haud leuiiores rationes, quæ hanc causam dubiam, perplexamque faciunt. Et sanè Iustitiam hic imperare, eamque rigidam & immotam, illud imprimis indicio est, quod in Purgatorio de amicis, ac domesticis, addo de filijs & heredibus poenæ sumantur: quod non nisi in proprio Iustitiæ regno contingere passim creditur. Exteros ad pænam vocare, aut rapere, inimicos tormentis subijcere, hostes pro demeritis plectere, malefactoribus aduersarijs supplicia irrogare, cuiuslibet est, potestatem in Republica aliquam, aut domi suæ habentis. At amicis, boni publici & iustitiæ amore, dicam scribere, in familiares
manus

In Purgatorio regnat Iustitia.

*1.
Quia meo puniuntur
Amici.
Domestici
Filij.
Heredes.*

manus extendere, filiorum facinora impunita non relinquere, bonorum heredem carnifici excruciantum tradere, eidem vitam violenter extorquere, non nisi iustissimi esse censetur, & si accidat, vt rarum celebratur.

Mahumet
 III. Turc.
 Imp.

MIRANTVR historici superiorum temporum hominis barbari, sed Iustitiæ politicæ cultoris inter suos eximij factum in paucis insolens & memorandum. Id fuit *Mahumetis*, siue *Muchumetis*, vt quibusdam placet, Secundi Turcarum Principis. Habebat is filium *Mustafam* Imperio destinatum, in libidinem pronum, cetera haud malum. Hic *Achmetis* Bassæ vxori, insigni forma fæminæ, vt animo suo amoribus æstuantem morem gereret, vitium intulerat renitenti. Patrato facinore, illa ad maritum, maritus ad Imperatorem flagitium detulit, pœnas poposcit. Muchumetes primò cunctari, tum asperioribus verbis, sed aliud animo volebat, Bassam excipere, filij, tanquam Domini cui ipse & vxor iuris mancipijque nexu obnoxij essent, crimen eleuare: tandem dimisit monitum, vt hoc

hoc cogitaret, cetera Principi suo permitteret.

Quid ille? animi æger & saucius, filium ad se vocatum primò examinauit, tum confessum pessimis verbis, minisque acceptum dimisit. Et mox minas in rem contulit: ac triduo post, cum aliquamdiu in pectore Patris ac Principis, Filius & Iustitia pugnassent, hac vincente, fauces Mustafæ neruo arcus iussit confringi, ac morte filij Iustitiæ æquè ac Pudicitiaë litri. Factum bonum Iustitiæ asserendæ, sine quâ, ferarum more, in Republica viuatur. Sed hoc factum nemo Misericordiæ adscripserit, cuius mitiora in filium & heredem fuissent haud dub. è placita.

VIDIT & horruit parentum nostrorum ætas haud dissimile seueritatis paternæ, sed iustæ à Principe Christiano exemplum. Quando Magnus in orbe nostro & alio, Rex filium unicum, sed non vni regno educatum: ac iuuenem acrem, vehementem, & supra modum, vt ferebant, ambitiosum ac imperij cupidum ante tempus, nouandis

*Mustafam
filium
strangula
ri iubet.*

„
„
„
*L. ipsius
lib. 2. Ex-
emp. cap. 8.
§. 8.*

*Philippus
II.
NOTE.*

dis

dis rebus intentum, & de patre è medio tollendo suspectum, in carcerem domesticum conijci, tū legitimè Iudicum sententijs damnatum, clam, vt regij nominis maiestati consulere- tur, propinato in iusculo veneno vita mandauit priuari. Sic enim interiisse Carolum Philippi II. Regis Catholici tunc vnigenitum plurimi scribunt, & fuit creditum, verò-ne an falsò ne- strum non est asserere. Illud adiun- xisse satis habeam: hoc factò longè late- que per populos sparso, magnum terrorem de se iustissimum Regem cunctis ditionis suæ gentibus incussis- se: domesticis etiam, nullam in eo dissimulationis prauæ spem collo- cantibus, qui proprio filio non pe- percisset. Quo nomine magnoperè à Pio V. Pont. Max. Philippum Regem laudatum fuisse perhibent eius tem- poris scriptores.

*Qua perso-
na torque-
antur in
Purgatorio* IAM verò hic Iustitiæ rigor in Pur-
gatorio viget, in quo nullus torque-
tur, nisi DEI amicus, familiaris, dome-
sticus, filius, heres.

NOTÆ.

Non me latet opinionem fuisse
Ori-

genis Adamantij inimicos etiam DEI,
 nec homines modò, sed & cacodæmo-
 nes purgatricibus flammis vstulari.
 Nimirum, ille intempestiuè contra Iu-
 dicis æterni decretum misericors, om-
 nes tandem, Inferno euacuato, à panis
 liberandos contendebat. Quod etiam-
 num somniant Iudæorum Rabbini ali-
 qui, inter quos recentissimè in Hol-
 landia, vbi est malè sentientium ac
 docentium conflages istiusmodi, Me-
 nasseh Ben-Israel, in Problematibus de cre-
 atione, problemate 17. apertè scribit,
 animas impiorum aliquando panis, &
 cruciatibus liberatum iri, quia eorum
 tormenta non sunt perpetua. At, quo
 id Scripturæ diuinæ testimonio probat?
 Quia sapientissima Abigail placare vo-
 lens Dauidem, dicit: *Erit anima Domi-
 ni mei custodita quasi in fasciculo vitæ
 apud Dominum DEVM tuum: id ex, per-
 petuò viuet vnita DEO in paradiso:
 porro, inimicorum tuorum anima vocabi-
 tur quasi in impetu, & circulo fundæ, 1. Reg
 xxv. 29.* hoc est, animæ hominum ma-
 lorum ac impiorum nunquam quietis
 fient participes, sed semper inquieta-
 buntur.

*Ambrosio-
 darsi Ar.
 1635.*

buntur, haud aliter, quam in funda lapillus antequam eijciatur, nunc huc nunc illuc agitur: nam sursum ascendere conantes destituuntur alis virtutis, ac bonorum operum; & ad corpus redire cupientes non inveniunt illud. Quoniam tamen, inquit, eiusmodi animæ nondum sunt abiectæ in locum longinquum, & remotum, sicuti petrae funda proijci solent, sed sine emissionem quasi in fundo & centro fundæ hærent, vsque dum vitia eluerint, & purgauerint, æternum non punientur.

Ridicula probatio, Rabbinico digna cerebro, quasi non semper in funda, aut alicubi, tanquam in fundâ: nam hoc comparatio solum exigit, manere possint & volare iugiter: id est, perpetua inquietudine, & turbatione assidua vexari, instar Sisyphi & Tantali, quos ipse ex Homero in Odyssæa nominat. At solidius. non est ibi de animabus iustis & iniustis, puris ac impuris cum respectu ad alterius vitæ præmium, vel pænam sermo: Sed de Davide, & eius aduersarijs. Dicit igitur facunda

cunda Oratrix, sumptâ metaphorâ ab
Agricolis, qui decifas arbore virgu-
las, seu furculos colligunt in fascicu-
lum, & aquam infundunt, ne arefcant:
Mi Rex, videris in hoc tuo exilio, ve-
luti ramus ab arbore auulfus; non des-
pondeas animum, diuina prouidentia
cura in vita conseruaberis, & ab ho-
stibus, te ad necem quærentibus de-
fenderis. Illi autem profugi ac vagi
dissipabuntur, & dispergentur, vt la-
pides, quos fundâ circumacta longè à
nobis proijcimus. Sed omiffis istis, qui
ne impiorum pænas æternas faciant,
eorum animas, remittunt denuo in
mūdum & in corpus, per μεταμύχαι-
σιν, seu transmigrationem, vt apud
Hebræos Cabaliftæ nugantur.

Nos Christo, cui Sacramentum
diximus, fidem adhibemus, cuius seue-
ra sententia aliud sonat: *Ite maledicti in
ignem æternum, qui paratus est Diabolo &
Angelis eius, Matthæi xxv. 41.* Et ne fortè
excipias, ignem esse æternum, sed non
mansionem in igne, concludit Domi-
nus versu 46. *Et ibunt hi in supplicium æ-
ternum, iusti autem in vitam æternam.*

Quid

2² P U R G A T O R I U M

Quid etiam clarius illo Apocalypsis
xx. 9. *Diabolus, qui seducebat eos; missus est
in stagnum ignis & sulphuris, ubi & Bestia,
& Pseudopropheta cruciabuntur die ac no-
cte in secula seculorum?*

*Errores
circa Pur-
gatorij in-
solas.*

*Vide Au-
gust. lib. 21
de ciuit.
cap. 18. 24.*

*August.
ibid. cap.
19. & 25.*

*Cap. 20.
& 25.*

Q V I B V S alijsque in Sacro Co-
dice expressis enunciatis cōuelluntur
quoque illorum persuasiones vanæ,
qui censebant, non quidem Diabolum
Purgatorio ad cruciatum perferen-
dum, ac persoluendas pœnas conti-
neri; tamen hominum omnium, quam-
uis grauisimorum peccatorum, pœ-
nas, post vitam hanc purgatorias esse.
Pro quo errore extat liber Stanislai
Anabaptistæ, qui inscribitur *Philan-
thropia diuina*. Quod quidam asseriebant
solum de Christianis, siue hæreticis,
siue Catholicis. Alij sentiebant, de om-
nibus, qui aliquando Catholici fuis-
sent. Ergo de flagitiosis Catholicis
nō intelligitur, quod de omnibus asse-
ueranter pronunciat Apostolus? *Qui
taliam agunt, regnum DEI non possidebunt.*
Galaticæ v. 21. Nonnulli opinabantur
de eis, qui in fide perseuerassent. Hos
enim quamuis pessimè vitam tranle-
gissent,

gissent, volebant Purgatorium solùm
sustinere, ac saluos fieri quasi per ignē,
Verùm, de perseverantibus in fide, *Lib. 21.*
non in pietate, ac malè viuentibus le- *cap. 25.*
go: *Paleas comburet igne inextinguibili.* *Et 26.*
Matthæi III. 12. De iisdem immiseri-
cordibus: *Ite in ignem aeternum,* Matthæi
XXV. 41.

Statutum est à DEO iudice decre-
to nunquam mouendo, quod Legis-
latoris mandato promulgauit fide-
libus Paulus, fidelis præco: *An nescitis,*
quia iniqui regnum DEI non possidebunt?
Nolite errare. Neque fornicarij, neque idolis
seruientes, neque adulteri, neque molles, ne-
que masculorum concubitores, neque fures,
neque auari, neque ebriosi, neque maledici,
neque rapaces regnum DEI possidebunt. 1.
Corinthior. VI. 9. 10. An non hæc mul-
torum in Christum credentium
sunt crimina?

NON defuerunt, qui de ijs arbi-
trabantur id intelligendum, qui elee-
mosynis largiendis in vita fuissent
eximij: hos enim omnes per ignem
purgatorium saluandos aiebant, licet
in sceleribus ad mortem vsque per-
seue-

Refellit S.
Aug. in
Enchirid.
cap. 75. lib.
21. de ciuit.
cap. 22. 27

seuerassent. Sed notum est vel ex catecheticis institutionibus, plura, quàm eleemosynam ad sanctificationem, sine qua nemo salutem consequitur, postulari. *Si penitentiam non habueritis, omnes simul peribitis*, inquit ipse Saluator Lucæ XIII. 3. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* II. ad Corinth. XIII. 3. Qualem autem caritatem habet ille, qui DEVM offendere non veretur, aut postquam offenderit, non quærit per media conuenientia reconciliationem?

Diuersa parte, nimis àusteri nonnulli, existimabant in Purgatorium ablegari omnes, & tam malos, quàm insignitè probos, vno dempto, Christo, pœnas luere. Horum caperatam seueritudinis tyrannicæ frontem contudit Concilium Florentinum, cuius est ista definitio: Aliquas animas in infernum, aliquas in Purgatorium, aliquas in cælum mox recipi post mortem. Quò migrare paruulos lustrali vndâ tinctos, si subitò hinc abripiantur; itemque Martyres, & ab omni labe criminis,

nis,

nis, pænæque reatu liberos Orthodoxorum est consensus. Atque ideo Purgatorium ijs destinatum esse, qui cum nullius lethiferi criminis sibi sint conscij, & quod inde sequitur, DEO per gratiam sanctificantem cari, ac non amici solum, sed in sortem filiorum adoptati, culpis longè minoribus, aut nondum plenè expiatis maioribus, hanc castigationem sunt promeriti.

ERAT DEO de proximo amicus Paschasius Apostolicæ Sedis Diaconus, vir miræ sanctitatis, si Papæ Gregorio credimus narranti, cultor pauperum, contemptor sui, eleemosynarum maximè operibus vacans, & quod mirandum, ope post mortem præstita, ac miraculis clarus. At Purgatorij carnificinam, quam in balneis angularibus sustinuit, Patre iudice, acerbissimam sensit.

Erat DEI domesticus SEVERINUS Coloniensis Episcopus, omnibus religionis sacrosanctæ officijs mirè deditus: sed hunc subterraneum carcerem, Patre DEO iustitiam administrante, subire, meoque tormentis excruciar

Paschasius Diaconus.
S Greg. lib 4. Dial. cap. 40.

Severinus Col. Episc.
Baron ad An. 1062.
ex Petro Damiani epist. 14. ad Desidor. Abb.

B

diris-

Abb.

dirissimis debuit, antequam ad conspectum genitoris admitteretur.

Benedictus
viii. PP.
Dam. Epist
cap. 4.
Specul.
exemp.

Non erat DEO inuisus Benedictus VIII. Pontifex MAX. Christi in terris Vicarius, quem Cardinalis Sanctus Petrus Damiani epistola ad Dominicum, ab Episcopo, qui Capreis præerat, post mortem equo nigro, quasi corporaliter infidentem, seque infelicem ob graua Purgatorij tormenta dicentem, visum, auditumque scribit: aduentem insuper, posse se eleemosynarum largitionibus liberari. Nam à se in vita factas, quoniam de rapinis, iniustisq; bonis erant, nihil profuisse.

Iustus Mo-
na.
S. Greg.
l. 4. Dial.
cap. 55.
S. Ber. in
vita Ma-
lach.
In vita S.
Ber.
Ditelmus.

Filius erat Iustus Monachus, apud D. Gregorium: filia DEI quæ S. Malachiae apparuit apud S. Bernardum: heres DEI cæliq; Religiosus, qui Abbati Bernardo, discipulus, qui Anselmo, Ditelmus apud Bedam, & tot alij è claustris, post vitam sanctissimè actam ad tribunal incorrupti Iudicis rapti, & ad lacum sine aqua, vt est apud Zachariam condemnati, verè experti sunt iustissimum

sumum meritò haberi, qui filijs & heredibus sine adfectu, vel aspectu iustitiam administrat. An non hæc conuincunt Iustitiam in Purgatorio præ Misericordia regale folium fixisse?

CVI ad stipulatur, quod non in filios solum se exerat, sed in eos filios, qui leuissimorum erratorum sunt rei: hos enim seuerè punire, incorruptam planè Iustitiam, eamque solam, penè amandata Misericordia, arguit. Qui filium parricidij conuictum necat, ut superiori seculo Soleimannus Mustafaam è Bosphorana interemit, & Bajazitum è Roxolana susceptum interficere voluit: qui ablegat post fratris confessam cædem, ut Absalonem Dauid: qui domo eijcit post turbas in familiam inuectas: qui carceri mancipat ob insidias sibi factas, Iustitiæ commendationem meretur, sed seuerissimus non audit. At qui ob verba minus decentia, risum non ita, ut mo-

II.

Quia seuerè puniuntur ob leuia, peccata.

Lipsius lib 2. Exemp cap. 5. n. 11

destiæ canon exigit, temperatum, leuitatem in gestu corporis, sub tam iracundiæ motiunculam in filium insurgeret, famulis aut mancipijs, detracto ornatu, fustigandum traderet. immò carnificem aduocaret, & infami castigatione, defectum luere, absque remissione vellet, mandaret, exequeretur, næ ille clementiæ penè oblitus, austeræ, rigidæque, siue Iustitiæ sanguinem præproperè elicientis, siue crudelitatis, & furoris insimularetur.

Peccatorum venialium in Purgatorio punitorum index. NUNC autem constat in Purgatorio filiorum peccata plecti, neque grauius vnquam, nisi iam remissa, neque multa semper, sed eà, quæ leuia, aut à remissionis facilitate, venialia vocitare solemus: quorum non rarò vnum aliquod, quod è vita abeuntem macula deformauit, expiandum est. Quantula, sodes, res illa fuit, vrbis ac prouinciæ amplissimæ Hierarcham, infinitis penè negocijs in gregis sibi commissi salute procuranda distentum, ac penè obrutum, Ecclesiasticas preces, non quidem

quidem omisſiſſe, ſed temporum ſtata
 interualla non accuratè obſeruafſe?
 Ob hac tamen paleas comburendas in
 Purgatorij clibanum quauis calcaria
 magis ardentem miſſus fuit SEVE-
 RINVS Antifteſ. Cui non lego vitio
 datum, à quo maximè abhorrebat,
 ſubiectos ſibi populos indignis vetitiſ-
 que modis diuexaſſe: priuatis magis,
 & familiæ aut cognatorum commo-
 dis, quàm publico Eccleſiæ bono, cum
 gregis iniuria, ſtudiſſe: ſuperfluis
 redditibus, & pauperis CHRISTI pa-
 trimonio extremè egentes, petentes-
 que ſuppliciter non ſubleuaſſe: deni-
 que, potationibus diurnis, ac noctur-
 nis, voluptati, libidini, & improbis
 cupiditatibus ſacra & profana poſt-
 habuiſſe. Nam hoc ferrum non ad-
 lambet Purgatorij ad tempus, ſed ig-
 niet Inferni æternùm animata flam-
 ma.

QUANTVM, quaſo te, ſcelus eſt,
 Sacerdotem leui vel ſarcaſmo, vel ca-
 chinno ridiculè excepifſe? & ſe maio-
 ri digniori que parumper, animi cauſ-
 ſi, illuſiſſe? Sed ob hanc ſtipulam bo-

norum operum argento, & caritatis
 auro mistam igne absumendam in
 Purgatorij camino rotari debuit fæ-
 mina, quæ D. videndam se præbuit
 Malachiæ. Cuius culpæ non erant, quæ
 hoc tempore plurimorum: Clericis,
 Sacerdotibus, Religiosis infamiæ no-
 tas mēdacissimis detractionibus inuf-
 fisse; illorum vitam, religionem-
 que fædisimis narratiunculis apud
 plebem & optimates traduxisse, ip-
 sorum necessitatibus, ac commodis
 insidias malignè struxisse. Hæc æ-
 ternarum in inferno flammarum, non
 temporariæ in Purgatorio pyræ fo-
 menta fore nouimus.

QVANTVLA illa, precor, cen-
 senda noxia, Romanæ Sedis Diaco-
 num Cardinalem in Pontificis electio-
 ne, proprii iudicij, sententiæque te-
 nacem, ceterorum suffragantium cal-
 culis minus se fauentem præbuisse? Ob
 hanc tamen scoriam, fuluo præclaris-
 simarum virtutum metallo adhæren-
 tem decoquendam Paschasius Purga-
 torij sulphureis vndis exæstuante la-
 bro

bro non paruo temporemersus hæ-
 fit. Cui minimè fuit obiectum, cu-
 ius criminis non fuit conscius sibi
 ille, utinam non essent alij, Ecclesi-
 asticæ dignitatis ambitiosum pren-
 satorem, Simoniacum emptorem,
 venditoremque, violentum inuasor-
 em, libidinosum, auarumque in-
 fessorem fuisse, aut similibus opitu-
 latum. Hæc enim Inferni sempiter-
 nis cruciamentis adseruantur.

DE NI QVE, quantum istud pia-
 culum, Ecclesiastem, Doctorem,
 Magistrum, Patrem-familias, non
 quidem falsa, & à fide orthodoxa
 aliena auditoribus suis proponere,
 & inculcare; Sed, cum superædifi-
 cat fundamento, quod est CHRIS-
 TVS, & vera fides, aurum, argen-
 tum, lapides preciosos, idest, tum
 doctrinam utilem & salutarem,
 tum opera bona, admiscere in-
 terdum, ut sit, aliqua vel incogi-
 tantia, vel socordia culpabili, lig-
 num, fænum, stipulam, hoc est, non
 omninò falsa, distorta, præua, sed

B 4 super-

superuacanea, inutilia, verba ociosa, risum immoderatum, dicta factaque absque honesto fine iocosa, similiaque peccata, ut vocamus, venialia. Et tamen opus hoc ex ligno, fæno, stipula istius nodi compactum ignis probabit: ac si arserit, detrimentum patietur. Architectus quidem illius fabricæ saluus erit, sic tamen quasi per ignem, ut loquitur Paulus in priori ad Corinthios tertio capite. Inflammabit emendatoria purgantis carceris fornax fænum, lignum, ac stipulam, videlicet leuia errata, illosque etiam ad purum excoquet, qui culpis omnibus remissis, reatum panæ aliquem secum detulerint, illi tamen tandem salutem consequentur.

HIC inferenda essent exempla eorum, qui ob leuissima quædam negligentia commissa, Purgatorio fuere addicti, nullo personarum discrimine. Subiungantur ex maximo numero aliquot.

Visio S.

Gertrudis.

Relatu imprimis dignum est, quod ex libro quinto Insinuationis diuinæ pietatis S. Gertrudis capite VIII. quod
incri-

ir scribitur, *de animabus quàm exactè purgata sint pro negligentis*, narrat Religiosissimus Abbas Ludouicus Blosius *Blosius in* in Monili Spirituali cap. XIII. Cum *Conclauis animæ p. 2. Monil. cap. 13.* quædam Virgo monasterij S. Gertrudis, post iuuenilem ætatem in virtutibus sanctæ Religionis peractam defuncta esset, vidit eam Gertrudis in magna luce & vario ornatu astare IESV CHRISTO. Quæ tamen, tanquam Sponsa verecunda vultum demittens, nitebatur se subducere, non ausa leuare oculos ad gloriam diuinæ Maiestatis. Hinc Gertrudis zelo pietatis ducta dixit ad Dominum: *Eia benignissime DEVS, quare hanc filiam tuam non suscipis inter suaves amplexus tuos, sed eam, tanquam alienam tibi ad stare permitis?* Ad quæ verba Dominus videbatur blandissima serenitate extendere dexteram suam, tanquam amplexaturus animam. At illa cum delicata quadam reuerentiâ subtrahere se. Quod multum admirans Gertrudis aiebat animæ: *Quare subducis te amplexibus Sponsi tam amabilis? Cui illa: quia nondum plenè purgata sum;*

B. 5

sedul

sed adhuc macula aliqua me incompositam reddunt. Etiam si mihi omnino liber accessus ad DEVM pateret, ego tamen, dictante Iustitia, memet ipsam sponte subtraherem, cum sciam me tam glorioso Sponso nondum conuenire. Tum Getrudis: Et tamen videris iam quasi glorificata. Ad quam Anima: Illam beatitudinis gloriam, quam Sancti ex visione & fruitione Diuinitatis cum plena remuneratione obtinent, nulla anima mereatur accipere, donec ab omni macula perfecte purgata intret in gaudium Domini sui.

Quid Sanctimonialis illa commiserit cur in Purgatorio fuerit decerta, non scribitur, facile autem colligi potest, fuisse minimos quosdam in religiosæ vitæ cursu defectus, cum dicatur iuuenilem ætatem in virtutibus transegisse, & paullo post mortem tanto decore fulgens comparuerit. Alibi peccati genus exprimitur, cuius fortasse ab adolescente religioso non habita fuit ob sui exilitatem ratio.

RETVLIT Humbertus vir grauissimus, Ordinis Prædicatorum Magister,

ster,

ster, duos eiusdem gentis iuvenes studiosos, religioni sacrae se consecrassent, & in ea bene ac deuote coram DEO & hominibus vixissent. Cum autem alter eorum in extremis constitutus de vita periclitaretur, socius lacrymabatur dicens, quod in terra aliena desertus relinqueretur. Quem aeger bono animo esse iussit, & consolationis vice adiunxit, fore, ut, si DEVS id permitteret, illum post mortem inuiseret, certiorum facturus de suo in altera vita statu. Annuit votis Numen; mortuus oranti socio se videndum dat vultu maerorem praese ferens. Quærit ille causam. Cui defunctus, se nullam aliam ob culpam pati penam Purgatorij, quam quod, cum darentur noui socci, veteres retinuisset, & in lectica abdidisset, ubi etiam num hærerent. Itaque rogare, ut illos domus moderatori deferret, quem oraret, ut eum de hoc ipso in capitulo absolueret. Quo facto apparuit illi lætissimus, ac splendidissimus liberationis dans indicium.

SED quid de illo dicam, qui inter suos

B 6

velut

Specul.
Exom. dist.
9. Ex. 43.

Chron. p. 2. lib. 6. 7. velut Angelus habitus, & verè Angelicam vitam duxerat, DEO tamen Iudice ad Purgatorium fuit damnatus?
Dauroultij Catechif. Histor. cap. 5. tit. 26. ex. 6. Nihil fingo. In Chronicis S. Francisci par 2. lib. 4. cap. 7. c. Fuisse Fratrem lego, cuius vita Angelica potius quam humana putabatur. Eo vita functo, cum eiusdem Monasterij Lector tres Missas pro defunctis legi solitas pro eo non legisset, quod ijs eum non indigere arbitraretur, defunctus Lectori apparuit, officij admonens, quippe qui ad Purgatorium cõdemnatus sum: inoperè ijs se egere diceret: subiungensque pœnas quas pateretur, sermonem clausit epiphonemate: *Nemo facile credat, quam strictum sit DEI iudicium, quantoque rigore peccata castiget.* Omitti alia, quibus ob noxas minimas Purgatorij commoratio fuit decreta.

SIT ira, inquis, leuia peccata purgentur, & decutiantur hi flocci à nuptiali fidelium amicorum toga, sed leui flammam flabello: hoc non tã indicat Iustitiam in Purgatorio, quã Clementiam præfidere. Quid enim? Clementis est ac misericordis, poenam, quam de minu-

tis:

tis etiam exigit delictis moderari. Verum enimvero si vlllo ex capite, ex hoc maximè, Iustitiæ regnum in Purgatorio stabilitur. Iustitiam deprædicamus in Principe, si illam absque personarum respectu seuerè ab omnibus exigat, & erga omnes administret: suos & alienos culpæ conuictos æquè damnare in more habeat, etiam in paruis rebus, aut iniurijs. Hoc fecisse Andronicum Comnenum Imperatorem Constantinopolitanum historici mirè commendant.

Andronico Theodorus erat, ex aulicis imprimis ipsi carus. Hunc detulerant agricolæ diuertisse ad se cum famulorum caterua, nec in discessu quicquam soluisse. Res erat, quam ubique ferè Palatini, vt milites, vsurpârati fortasse dominorum esse, quicquid in subditorum fundo nascitur. Imperator tamen ad agrestium querelas iussit domesticum illum suum statim corripi, fuste duodecies in publico ceditum agricolis damnum largiter rependi. Tam grauis, poena gra-

*Iust. Lip. in
Exemp. lib.*

2
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,
,,

infigitur ? Ita Iustitiæ rigor imperat.

Lip. ibid.

Magis admirandum quid in hoc genere audite. Balduinus Septimus, Comes Flandriæ Petrum virum nobilem, & celebris oppidi toparcham ob duos boues pauperulæ viduæ reclamanti abductos, re ad ipsum delata, subito abripi mandauit, & atroci morte puniri. Forte lebes aquæ bullientis in medio Brugensi foro erat monetario puniendo collocatus. In hunc sine mora, coniecit, vt erat vestitus, ocreatus, gladio accinctus. Id calidè factum, quis neget ? rigidè etiam haud dubie, fortasse rectè, ac salubriter, vt non nemo opinatur; nam inquisitio præcesserat, & culpæ conuictus abigeus factum haud negabat. At adeò minutæ rapinæ tam grauem pœnam imponere ? Sic recti iustique tenax seueritas præscribit. Quæ militi pedem ex orbua protrudenti, glandem è sclopo sine iussu emittenti, ensem stringenti, alitem vnam ex agrestium corte harpaganti restem iniicit, gulamque frangit.

SED hæc mera Clementiæ exempla sunt,

sunt, si cum Purgatorij ex acta seueris-
 simaque punitione conferantur. Nam
 cum leuiculæ omnium conseru cul-
 pæ eo in loco excoquantur, & satisfiat
 pro peccatis grauioribus, quæ in vita
 mortali remissa fuerunt, animabus in
 ignem coniectis, supplicium tamen
 tam est atrox, vt nullum fustuarium,
 nullæ cruces, nulli super ignitos car-
 bones suspensi labetes, nulli forcipes,
 rotæ, lanienæ, nullus vitæ huius cru-
 ciatus cum loci illius tormento in ali-
 quibus comparari valeant: nisi ignis in
 pariete depicti cum carbonibus in
 fornace crepitantibus sit æqua colla-
 tio. Tritum est illud D. Augustini in
 psalmum xxxvii. *Quamuis saluus fiat per
 igne, grauior tamẽ erit ille ignis, quam quie-
 quid potest homo pati in hac vita.* Verum-
 que habetur iudicium Papæ Gregorij
 in psalmum octauum pœnitentialem:
*illum transitorium ignem omni tribulatione
 presentis existimã intolerabiliorem.* Addit
 V. Beda commentario in eundem
 psalmum, nulla esse supplicia Mar-
 tyrum, vel latronum cum illis pur-
 gatorijs pœnis conferenda. Idem-
 que

que habent B. Anselmus expositione sua in priorem ad Corinthios 3. & S. Bernardus sermone de obitu Humberti.

QVÆ si vera sunt, & cur non tantis viris fidem adhibeamus? maior nobis cura esse deberet, vt Purgatorij pœnas, quàm, vt quaslibet huius vitæ euaderemus. Quàm sollicitè autem peccati genus aliquod vitaremus, si committenti illud, sciremus certo certius grauissimum, quodque vel auditione sola acceptum horrorem incutiat supplicium imminere? Narrabo vobis eius generis aliquot recentis memoriæ, vt vetera omittamus, quibus si diriora sunt quæ in Purgatorio perpetiuntur animæ, vt DEO Iudici iustè iudicanti satisfaciant, vos diiudicate, num eo in loco Iustitiæ tribunal stabiliendum sit.

NOTA.

VIDIT Gallia, & horruerunt ciues Parisienses ad spectaculum Iustitiæ. Henricum IV. Regem Christianissimum audaci facinore, cultro in pectus adacto interemerat homo Gallus, patria Engolismensis, qui supplicium
pertu-

pertulit, quod in pœnam parricidij
 fanciuerat Senatus-consultum, hac
 ferè formulâ. Præmissa corâ primaria
 Ecclesiæ Parisiensis porta traductione
 supplici ac stigmatica, in plateam sup-
 plicio destinatam ducatur, ibique in
 tabulato forcipibus candentibus, mâ-
 nâ, brachia, femora, ac suræ illi inu-
 rantur. Manus dextera parricidij cul-
 trum tenens igne sulphureo concre-
 metur. In partes forcipibus iniustas
 plumbum liquefactum, oleum feruēs,
 resina accensa, ceraque simul cum
 sulphure liquefacta iniiciantur. Qui-
 bus peractis, corpus eius à quattuor
 equis distrahatur: membra cum cor-
 pore igne consumantur: in cineres re-
 digantur: cineres in ventum disper-
 gantur. Hæc si tibi perpetienda essent
 ob iocosa aliquot mendacia, ob dicta
 scurrilia, ob verba minus decentia, ne
 dicam turpia, ob pœnitentiam in hac
 vita non cõpletam quæ in Purgatorio
 certissimè luenda sunt & peragēda, nisi
 in hac vita expientur ac perficiatur,
 quam caueres diligenter ne commit-
 teres neve pœnitentiam differres. Et
 ta-

*Quæ om-
nia reus*

sustinuit

Anno 1610

27. Maij.

tamen Patrum Sanctissimorum consensu, maius est Purgatorij, quam quod descripsimus, supplicium.

*Anno 1610
MII.
Nicol Trigantius in
Annis.*

EXCIPITE nunc aliud. Eodem anno, quo istud sumptum est in Gallia, apud Sinenses fuit quidam, qui ex coemptorum puerorum sanguine, quos clam maectabat, pharmaca composuerat, ad vitam producendam, ut commemorabar, idonea. Ea res foras erupit. comprehensus igitur, scelerisque conuictus fuit: ac tandem à diu dubijs Magistratibus, quâ poena tantum scelus expiarent, hoc supplicio addictus est: ut ad palum alligati viuum corpus resectis nouaculâ ter mille carnis frustulis laceraretur: quâ in carnificina quoad fieri posset, vitæ parceretur. Ad Regem delato iudicio, rescripsit, eam poenam sibi imparem tanto crimini videri, sed quoniam maiorem nullam inueniret, sibi arridere. Itaque nocens innocentum sanguinem tam diu luit, quam diu toto in corpore locus aliquis vulneri patuit, inter mil-

lo

le frustra discerptus. At verò nec hoc tormentum cum Purgatrice flammâ conferri potest, qua leuiusculæ noxæ post hanc vitam punientur.

QVOD sequitur dedit Hollan- *Anno*
 dia, cùm Guilhelmus Nassouius, *1584. 10.*
 Orangij Princeps tumultuum Belgi- *Iulij.*
 corum choragus Delphis ab adoles-
 cente Burgundo breuioris tormenti *NOTA.*
 globulis catena ferrea iunctis tra-
 iectus, & utroque globo per ter-
 gum ac vitalia transeunte concidit,
 post semihoram mortuus. Com-
 prehensus enim in flagranti iuuenis
 in partem carceris deterrimam spur-
 rissimamque fuit coniectus, nullo ci-
 bi nec potus exhibito solatio. Po-
 stero die coram iudicibus, post va-
 rias interrogationes vestes ponere
 iubetur. Quo facto, equuleo impo-
 situs, vrinaque veteri repletus, ven-
 tri insultabat tortor. Tum equuleo
 eductum ex duobus manuum pollici-
 bus, è pensili trabe suspenderit,
 centum plumbi libras pollicibus pe-
 dum alligantes: addidere pendenti
 fla-

flagra ac virgas, vt ex vniuerso corpore affatim sanguis deflueret. E trabe deposito, sub vtriusque manus digitorum ac pollicum vnguibus longas profundissimè infixerunt acus: addiderunt sub vtriusque brachij axillis anserina oua tosta: brachia compressere, donec exustis axillis, sanguis abundanter efflueret. At nondum finis.

12. Iul.

Die insequenti aduocato tonsore, crines ei è corpore omnes tolli iusserunt, dicentes magicis ideum artibus moliri, vt insensibilitatem induceret: deinde foco candenti eum admouerunt, nouis calceis aruina probè infectis indutum: contrahebatur interim crudum pingueq; corium paullatim, vt tandem pedes eius vna cum calceis è lineari forma in circularem, seu globum verterentur; ruiissetque in terram, nisi sustentatus, alijs etiam punctationibus & vellicationibus fuisset referuatus, donec lassati tortores operam detrectare inciperent.

Tandem ad supremum supplicium productus fuit quarto decimo Iulij, hora

hora

hora diei vndecima. Erat in summo foro Delfensi; scena ædificata lignea amplissima. In hac eminebat scamnum oblongum, latumque, & ab altero latere aliud, in quo ferreum plaustrum ignitis carbonibus plenum. Adstant duo carnifices ferreum forcipē amplum, in quolibet cancellata, aut azymæ placentæ coqui solent; aliosque *VVafelen.* minores forcipes manu tenentes, quibus in igni relictis donec caderent, adductus Adolefcens, & a carnificibus sustentatus, quod contracti pedum nerui eum stare non permitterent palo alligabatur.

Tum iussus, manum qua Principem traiecerat, laminæ candenti inferiori imposuit: mox carnifex inferiori adducta summa vi eam inclusit, carnemque cum neruis, partemque ossium, ita ignitum ferrum absumpsit, vt fumus, nidorque penè forum completeret. Deinde, brachia, crura, femora, tergum, scapuli, ac pectus ignitis minoribus forcipibus miserè excarnificata horrorem videntibus incusserūt. Hinc cum bombardula, qua facinus
patra-

patrarat, caput eius crudeliter verberassent, illam deinde ferreis malleis ruptam hinc inde disiecerunt. Denique carnifices post tot tormenta iuuenem maiori scamno imposuerunt, ac ventre, cultello, quo porci iugulantur, sensim aperto, cor raptum, eductumque in faciem coniecerunt, intestina igne combusserunt: in quattuor partes sectum corpus quatuor portis suspenderunt, ac ultimo, caput præpilatæ hastæ infix-erunt.

Ad tam immanis supplicij simplici-
cæ apprehensionē cohorruiſtis, quid fu-
turum esset si ad illud vos damnandos
dicerem? Non id dico, sed hoc so-
lūm, Purgatorij cruciatus, ad quos
cito pede, magnis itineribus, ac ludi-
bundi, dum ridendo, nulla planè ab
ijs cauendi cura peccata quælibet, quia
venialia, perpetratis, multo immani-
ores esse.

*Marcus
Aretusius.
S. Nazia.
Orat. in
Iulian. 1.*

QVAM crudele tormentum exco-
gitauit impietas Gentilium, cum Mar-
cum Aretusium Martyrem arctissimè
colligatum exposuere nudum ad solē,
mel-

melle perunctum, moribus vesparū,
atque muscarum, quas nec recedendo
ex eo loco, nec manibus repellere po-
terat.

Intolerabilius fortasse est culleo
insui cum serpente & cane sicque in
mare demergi. Quod auorum memo-
ria accidit.

*Thua.
Tom 1 in
Androa
Auria.*

Item, dolio clavis acutis perforato
includi, eoque in montis fastigio, per
decliuora præcipitato ferri in imū.
Quod apud Turcas haud inusitatum,
vti & impalatio, quæ panè apud illos
quotidiana.

*Thuan.
lib. 34.*

SED an sunt in Purgatorio mitiora?
Scribit Vincentius Beitvacensis lib. 7.
historialis Speculi, Monachum Ci-
sterciensem ad extrema redactum,
Angelo ductore, ad locum venisse, in
quo erat cernere, multorum animas
veribus, ac contis acuminatis infixas
ad rogam maximum, in modum anse-
rum torreri, assarique: ipsos autem
crudelissimos tortores cum sufflato-
rijs, alijsque igneis instrumētis, mise-
rorum tormenta totis nisibus accumu-
lantes. Alios patellas & sartagine
igni-

ignitas subijciantes, adipemque qui de iacētium membris fluebat colligentes, eundemque rursus bullientem refundentes. Interrogans autem ductorem suum Angelum, sic accipiebat. Quos in tormētis ijs videbat, esse familiæ suæ homines, qui licet sine peccatis lethalibus decessissent, tamen minus perfectè in religiosa disciplina versati erant, curiosi, faceti, vani, vagique, desidiosii, somnolenti, fabulis, iocis, leuitatibus indulgentes.

Nicol. Trigau. Triūp. cap. lib. 1. cap. 5.

Horror incussus fuit multis proximè, cum audiremus ex triumphis Japonum Christianorum, Paulum Dafachi Conzuquedono, qui Imperatori Cubocanor fuerat à secretis alligatum palo, & circumstructo ad tres ferè passus igne lentè tostum fuisse. Sed hoc minus acerbum fuit, quam acuminato infigi conto, & ad ignem, instar nefrendis qui assatur, rotari, & nunquam vitam ponere, semper ad vitales flammæ spirantem.

Non est quidem existimandum omnes in Purgatorio æqualiter torqueri: nam id iustitia vindicans distribuit. ua non

ua non permittit: cuius hoc est decre-
 tum: *Quantum glorificauit se & in delicijs
 fuit, tantum date illi tormentum & luctum,*
 Apocalyp. xviii. 7. Certum tamen est
 quasdam animas ibi grauissimè tor-
 queri. Neque negari illud potest, in
 quo Theologi omnes conueniunt; Pœ-
 nas Purgatorij esse maiores pœnis
 huius vitæ. Quod licet mitissimè ex-
 ponat S. Bonauentura, vt verum sit
 hoc sensu, quoniã maxima pœna Pur-
 gatorij sit maior, quàm maxima pœna
 huius vitæ; tametsi aliqua pœna Pur-
 gatorij reperiat minor aliqua pœna
 huius vitæ: tamen S. Thomas non du-
 bitat adfirmare, minimam pœnam
 Purgatorij esse maiorem maxima pœ-
 na huius vitæ. Et loquendo de pœ-
 na sensus, quam in Purgatorio in-
 fert vel ignis, vel aliud iustitiæ vin-
 dicatricis instrumentum, ratio osten-
 dit illam esse in anima inibi agente
 atrocissimam: cum & potentia ra-
 tionalis sit capacior doloris, quàm
 animalis; & anima si nuda imme-
 diatè torqueatur, magis per intel-
 lectum apprehendat suum contrari-
 um, & per voluntatem magis dete-

S. Bonau.
 in 4. p.
 d. 20.
 art. 1. q. 2.

S. Tho. 4.
 d. 30. q. 1.
 art. 2.

Et scetur,

stetur aut abhorreat; & illud quod torquet intimius penetret animam, quam vlla poena corporea corpus.

*Duratio
poenarum
Purgatorij*

AT acerbissimæ quidem sunt poenæ, inquit, quod Iustitiæ imperium probat; sed fortasse breues; momentaneus est iste per ignis calorem, & aquas niuium transitus, in quo Clementiæ Misericordiæque est societas. Quare haud magis Iustitiæ, quam Misericordiæ tribunal habet Purgatorium. Si breuitate supplicij compensaretur acerbitas, esset magnum clementiæ temperamentum, fateor; Sed breuitatis in eo loco pauca sunt indicia, diurnitatis quam plurima, vt videatur cum poenarum atrocitate certare tardissima mora temporis. Est quidem Purgatorij poena omnis temporaria, non autem æterna. Nam hoc est præcipuum discrimen inter Infernum ac Purgatorium. Cuius intuitu, est optima illa D. Augustini regula disiunctiua: *Vel ignem sentiet purgatorium, vel ignem æternum.* Illud

*Lib. 2. de
Genesi con-
tra Ma-
nich.*

IUSTITIAE TRIBUNAL. 51

Illud quoque indubitatum habent
 Catholici, Purgatorij cruciatus vl-
 tra diem iudicij, siue resurrectionis
 vniuersalis non duraturos. Verùm
 quàm diu anima quælibet crucietur,
 id ignotum mortalibus. Quis non
 plenè purgati obierint, quanto magis
minusve transeuntia dilexerint (verba
 sunt Augustini) *tanto breuius, tardius.* Lib, 50.
ve saluabuntur: nam quanta fuerit pec- hom, in 16.
cati materia, tanta erit transeundi mo-
 ra. Si reuelationibus adhibenda est
 fides, multæ aliquot annorum centu-
 rijs in tetto illo carcere detinentur.
 Non nemo etiam ad extremum iudi-
 cij diem se mansurum adfirmare vi-
 sus est longo sanè, & in multa secu-
 la protacto purgationis spacio.

NEQVE hic ogganniat quis-
 piam. Si in vita hac mortali pœnis
 aliquibus non admodum atrocibus
 satisfacere possumus pro culpis mini-
 tioribus, & ab omni pœna mox li-
 berari, cur non multo citius in
 Purgatorio, cum istæ pœnæ sint pe-
 nè in infinitū grauiiores, ac intensiores.

C 2

Nimi-

Nimirum hoc est, quod demonstrare pergimus : hinc Misericordiam regnare , cuius nunc tempus est acceptabile : cuius modò copiosa est redemptio : Misericordia Domini hoc tempore plena est terra : ibi Iustitiam imperare , cuius rigor nullis argutationibus humanis infringitur. Est igitur Purgatorium Iustitiæ potius locus, quàm Misericordiæ.

*Ministri
Iustitiæ in
Purgatorio
Cacodæ-
mones.*

QVOD ministri etiam per quos poena infligitur perluadere videntur : Sunt enim illi non Misericordiæ , sed Iustitiæ. Disputari quidem posset , sit-ne grauius ac magis acerbum manibus Iudicis , vel Principis , quàm carnificis , aut mancipij poenam subire ac supplicio affici. Deinde, sit ne Clementiæ, an seuerioris iustitiæ signum proprijs manibus malefactorem plectere. Hoc factum aliquando à Principibus lego, sed à paucis laudatum.

Balduinus Balduinus VII. Flandriæ Comes , quem vt æqui iustique cultorem antea nominabam , vndecim e-
Comes suæ *manu son-* *tes plectit.* *questris*

questris loci Viros, quod tres mer- *Lip. lib. 2.]*
 catores in via bonis, ac deinde vi- *Exom.*
 tã exuissent, vocatos in palatium, ”
 damnauit: statimque se coram, la- ”
 queis collo iniectis, destitui super ”
 tabulam adnexos ad trabem iussit, ”
 tum ipse manu suã tabulam subduxit, ”
 ac pensiles fecit, suffocauitque. Id ”
 non Principis sed carnificis fuisse mu- ”
 nus putatur, improbandum in eo, ”
 quem vt inter apes regem, decet ”
 sine aculeo esse, nec proprijs ma- ”
 nibus tortorem agere. Ni manda- ”
 um DEI interueniat. Quod habu- ”
 isse crediderim Samuelem, qui A- *1. Reg. xv*
 gag regem Amalec *concidit coram Do-*
mino in Galgalis; manu sua, vt so- *33.*
 nant verba, non aliorum ministe-
 rio, vt vult Iosephus. Tale manda-
 tum quoniam non agnoscebat Da-
 uid, cum iuuenem Amalecitam, qui
 Saulem interemerat, morti addix-
 isset, vocauit *unum de pueris, siue sa-*
tellitibus suis, cui dixit: Accedens irruet *lib. 2. Reg.*
in eum. Qui percussit illum & mortuus *cap. 1. 15.*
est.

HOC tamen haud negandum
 C ; arbi-

*Aug. epist.
3. ad Mar-
cell.*

*Mustafae
Solimani
filius.
Thuan. lib.
12. hist.*

arbitror : in patre adfectus indulgentioris indicium esse , si ipse manus admoueat , ipse si filium corripiat & castiget. Sic incorripiendo filio , quamuis asperè nunquam amor paternus amittitur, vt scribit ad Marcellum Augustinus. In Principe verò etiam seuerioris iustitiæ signum esse , si dirissimis tortoribus illius executionem mandet : præsertim, si & hi vilia sint mancipia, & qui puniuntur sint è Principis domo. quid si filius ? quid si sponsa , quam turpissimus æthiops flagellet ? Horrendum, & inauditæ seueritatis , si non crudelitatis facinus illud est visum, cum anno superioris seculi LIII. Imperatoris Turcarum filius, iubente patre, per sordidum famulitium , eunuchos ac mutos homines, qui Turcico Sultano ad nutus semper præsto sunt, fuit comprehensus, in terram coniectus, neruoque gulæ circumducto strangulatus.

N V NC verò, supra præscriptum

tum

rum est, Animas in Purgatorio flam-
 mis expositas, & immerfas non esse
 extraneas, sed diuinæ liberalitatis
 heredes, Patris æterni per gratiam
 adoptatas filias, Christi sorores,
 Spiritus-Sancti sponsas. A quibus
 autem torquentur? Constat, vt in
 qualibet Republ. ad punitionem reo-
 rum sunt administri vel exequuto-
 res Iustitiæ; ità DEVM in mun-
 do habere Cacodæmonas quosdam
 huic rei destinatos, tum in terra
 eum locis subterraneis. Hos antiqui
 Hebræi appellabant *Angelos damni*,
 & alio nomine *Angelos mortis*, nec
 non *Tortores* & *Carnifices*. Ab his dirè
 torqueri de mortuorum in Purgato-
 rio spiritus multæ reuelationes ab
 auctoribus fide dignis perscriptæ in-
 dicant. Vt illa multis nota B. Fursæi
 apud Bedam Venerabilem lib. 3. histo.
 cap. 18. apud Dionysium Carthusia-
 num libro de quattuor nouiss. & lib.
 1. vitæ S. Bernardi cap. 10. Scio Scho-
 lasticorum Magistrorum plerosq; ex-
 istimasse foeda illa feruitia in Pur-
 gatorio nullam exercere potestatem.

*Dæmones
 carnifices
 animarū,*

*Angeli
 damni
 mortis.*

Tortores.

Carnifices

Manasses

ben-Israel

Proble. 23.

de Creatio.

Tum quia omnes animæ in Purgatorio commorantes cum essent in ultimo conflictu Diabolum superarunt: quocirca minus decens videtur ut à devicto hoste diuexentur: Tum quia in terris etiam perfectos maximè viros aggrediuntur Dæmones ac cruciant, non nisi quoniam spem concipiunt ad peccatum illos pertrahendi: Sciunt autem animas in Purgatorio, ita in gratia esse confirmatas, ut cadere amplius non possint: & vexationem profuturam ijs. ad celeriores purgationem: Quare vix credibile quidam putant, Dæmonum opera animas illic ex cruciari.

At quid vetat dicere, DEVM illis hoc ministerium maximè nolentibus iniungere, ac velle his tormentibus ad Iustitiæ exactam rationem uti? Sunt enim pravi illi Spiritus diuinæ Iustitiæ ministri communes in vindicandis peccatis post hanc vitam. Ipsi etiam in Iudicio cui omnes sistuntur partes suas strenuè agunt, & nullo discrimine iustos quoque accusant de quocumque
vel

vel leui lapsu, aut reatu. Sanè Religiosus ille, qui post mortem Sancto Bernardo apparuisse legitur, quatuor se traditum assererat à quibus dilaceraretur, quique illum mirè cruciabant: Sancti tamen precibus ab ijs liberatus fuit. Quod si verum, Iustitiæ locum esse Purgatorium tam crudeles, implacabilesque tortores satis demonstrant.

His addantur instrumenta, quæ non Clementiam, sed Iustitiam inibi *Instrumenta* sceptrum tenere confirmabunt: in *in-pœnarum.* instrumenta ad omnem lanienam aptissima. Frustra sim, si hic in catalogum conijciam vncos ad dilacerandum, pectines ad conuellendum, catenas ad constringendum, rotas ad confringendum, catastas ad extendendum; quæ passim in reuelationum tabulis occurrunt. Hæc siquidem & istiusmodi plura nō nisi figuratè, per translationē in Purgatorio animarum vsurpari indubitatum habemus. Non dilacerantur animæ, quibus nulla quantitatis est continuatio: non con-

C 5 uel-

uellantur, quibus est in puncto integritas : non stringuntur nexibus funium, quibus non est corporalis dimensio: non confringuntur, quibus quicquid est, totum est: non extenduntur, quibus spiritualis est constipatio. Sed horum omnium vim habet unum, quod omnibus in poenaltate inferenda antecellit, & in Purgatorio fomentum suum habet, Ignis.

IGNEM dum nomino, de signo, & vincum, qui animam in mille molestissimarum cogitationum partes dilaceret; & pectinem, qui in distortissimas imaginationum particulas diuellat; & catenam, quæ arctissimè, vt mouere se non possit, constringat; & rotam, quæ potentias dirè per minutissimas apprehensunculas, appetitiunculasque diffringat; & catastram, quæ ad poenarum acerbitatem, moræque penosissimæ longitudinem apprehendendam diducat, vt magis cruciet. Ignis præcipuum est in Purgatorio ad omnes cruciatus instrumentum: sed ignis, non, vt in hac vita, Miseri-
seri-

IVSTITIÆ TRIBVNAL. 59

fericordiæ dissimulantis gelu temperatus, verùm immutabilis Iustitiæ rigore, furore ferè dixissem, Prophetica phrasi (*Domine ne in furore tuo arguas me*) accensus & inflammatus.

At qualis Ignis? Ignis verè materialis, ac corporeus, sed quæ rem merè immaterialem ac spiritum torqueat. Quid frequentius occurrit in visionum narrationibus, quàm purgatione egentium animas fluuijs ferrugineas piceasque vndas voluentibus innatare, mergi, in ijsque truculenter torqueri, nimirum

*Quando exercentur poenis, veterumque
malorum*

Supplicia expendunt. —

Sed quonam corpus pacto in spiritum agit? Ignis in animam? Officij non satis memor essem mei, si hisce explicandis immorarer, & non assuetas Theologicis subtilitatibus teneras iuniorum aures tentarem, mentelque suspenderem. Alia contemplationes istæ subsellia, aliud tempus exigunt. Sat sit dicere, posse id ignem, veris quidem, sed miris modis.

Hoc Augustini est proloquium, cui
Aug. li. 21. de ciuis. applaudo cum Theologorum Scho-
 la. Cur enim non dicamus, quam-
 uis miris, tamen veris modis etiam
 Spiritus incorporeos posse poena
 corporali ignis affligi? Adhærebunt
 Spiritus corporeis ignibus crucian-
 di accipientes ineffabilibus modis ab
 ignibus poenas. Si modus Augustino
 Eloquentiæ Magistro fuit ineffabilis,
 quid nos balbutientes discipuli ultra
S. Greg. l. 4. Dial. c. 29. argutamur, & conamur effari? Ex
igne visibili, inquit Gregorius, *ardore,*
atque dolor inuisibilis trahitur. Item-
que, per ignem corporeum mens incorpo-
rea, etiam incorporea flamma crucia-
tur.

QVIS non horreat, dum ignem
 illum concipit. Ignem efficacissi-
 mum, vehementissimum, ardentis-
 simum, cuius comparatione ignes
 nostri fumariola quædam sunt, & car-
 bonum umbra. Harum tamen vi & vr-
 bes & nõ in frequetia regna absump-
 ta sunt: harum violentia montes dissi-
 lierunt: harum edacitate quicquid in
 orbe:

in orbe ad perpetuitatem ab homine fabricatum deuoratur. Hæc exemplaria sunt ardentium, animasque æternitatis candidatas inuoluentium flammarum. Hæc missilia sunt, & præcurrentia iacula emendatorix illius, quæ semper in Purgatorio ardet, fornicis. Multa sunt ab hominibus excogitata suppliciorum instrumenta, sed nullum vehementioris doloris, nullum acutius, nullum acrius igne.

Quare apud omnes penè nationes obtinuit, vt ad grauissima scelera punienda, qualia imprimis hæresis, & Sodomia, adhibeatur ignis. Cuius in Purgatorio violentiam incredibilem vel ex eo colligas, quod eiusdem sit rationis cum eo qui in Inferno vrit. Quod verissimum esse censent Theologi. Quis autem ambigat illius acrimoniam, indeque ortam acerbitem omnes huius mundi cruciatus superare. An fortasse idcirco pænas inferni, animarum quæ purgantur vocat Ecclesia, celebri illa in Missæ defunctorum oratiuncula. *Libera eas de panis in-*

C. 7.

fornis

ferni & de profundo lacu: per pœnas enim inferni non malè intelliguntur Purgatorij, obeiusdem rationis instrumentum, ac cruciatum ab illo profectum.

*Iustitia
spectat æ-
qualita-
tem.*

HAEC haud dubiè satis essent æstimatori rerum prudenti, vt sibi per suaderi pateretur, in Purgatorio Iustitiæ tribunal erectum esse, non Misericordiæ, aut Clementiæ. Sed non idcirco est reticendum, vnde noua, & fortasse dictis firmior probatio desumitur, quod vbi de æqualitate damni & commodi, dati & recepti, passi & repassi, ablati & redditi, delicti ac supplicij, denique de tanto & quanto agitur, ibi Iustitia decretorias leges scribat, ac ius dicat; ex quo secundum arithmeticam vel geometricam commensurationem, singulis, quod suum est admetiatur.

Est enim Iustitia virtus, quæ in his similibusque æqualitatem constituit. Ceterùm, quamuis pro peccato mortali, nulla ab homine possit præstari DEO, qui offensus est, satisfactio æqualis ac condigna, nulla secundu

æqu^a

æqualitatem restitutio. In quo Doctores Theologi consentiunt. Quocirca in inferno quoque citra condignum fit puniatio. Pro venialibus tamen ab homine in gratia constituto, secundum omnem Iustitiæ rigorem potest fieri æqualis satisfactio. Qualis in Purgatorij carcere dependitur.

IN Purgatorio obtinet illa interrogatio, *Quantum debes domino meo?* Lucae XVI. 5. illud imperium, *Redde quod debes.* Matthæi XVIII. 28. illud decretum, *Quantum glorificauerit se, & in delictis fuit, tantum date illi tormentum, & Iustum. Reddite illi, sicut & ipsa reddidit vobis: & duplicate duplicia secundum opera eius: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum.* In Purgatorij carcerem si semel Iudicis æquissimi sententia coniectus fueris, non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem, ut est Lucae XII. vbi similitudo sumitur à debitore, qui ære dirutus, ob pecuniarium debitum trahitur & traditur in carcerem, & nisi ad nouissimum quadrantem, id est, minutissimam

In Purgatorio æqualis peccato aut reatu pena penditur.

mone,

monetam (obolum nos diceremus) creditori satisfaciat, detinetur.

Quapropter monet Christus, vt in hac vitâ cū DEO componamus, quando facile, tanquam in Misericordiæ officina impetramus remissionem pænæ peccatis debitæ: non expectemus autem seculum futurum, quando tanquam in foro Iustitiæ exigetur seuerissimè æqualitas, & soluendum erit. *Centupliciter, qua fuerunt his neglecta, redduntur in purgatorijs locis, inquit Bernardus, vsque ad nouissimum quadrantem.*

Hunc à te exiget DEVS creditor. Et antequam annuat, vt gratis quidpiam remittatur, donetur ve; ipse potius de suo ponet; ne Iustitiæ exactissimæ rigor in hoc loco violetur. Quod sanè nouum est caput probationis ad Iustitiæ solium in Purgatorio firmandum. Nam si singulis donec nouissimum quadrantem ex propria pecuniâ, id est, satisfactione persoluerent, in carcere Purgatorij manendum esset, profectò, secula voluerentur antequam euolarent.

Quare:

Quare permittitur, ut exhausti debi-
tores isti, qui soluendo alioqui vix es-
sent, Indulgentijs, seu pœnarum con-
donatione iuuentur.

DICES fortasse, hoc Misericordi-
am olere. At ego censebam id ipsum
Iustitiam arguere: nec adhuc mutò
sententiam, hac ductus ratione. Indul-
gentia pro defunctis est applicatio
meritorum Christi, pœnaliūque ip-
sius operum; quæ conceditur in Purga-
torio detentis, per modum suffragij,
non autem per modum absolutionis.
Siquidem non absoluit Pontifex de-
functos à pœnis quemadmodum absol-
uit viuentes, quoniam illi non sunt ei
subiecti, ita ut sunt illi. Potest tamen,
tanquam supremus dispensator the-
sauri Ecclesiæ communicare bona ope-
ra pœnalia, quæ in gaza Ecclesiastica
ut summi Regis numi reconditi ser-
uantur in istiusmodi vsus. Annò hoc
est Iustitiæ? Coniicit Princeps in carce-
rem villicum iniquitatis, debitorem,
ob rationes conturbatas, decem milli-
um, pronunciat, luendum esse vel in
are, vel in cute grauissima hominem
pœna.

pæna manet, si vsque ad nouissimum quadrantem refundenda sint ablata, vel detenta, quod Iustitia exigit. Quam ne violet creditor, partem pænæ ad se transfert; &, quod soluendû superest, ex suis per dispensatorem numerari imperat. Quid censes? putas ne Iustitiâ hic magis interuenire, an Misericordiâ?

Ego non dubitem pro Iustitia sententiam ferre. Ita veteribus quoque sapientia inclytis visum. Apud quos de Iustitia commendatur Zaleucus Locrensis, qui legem inter alias, tulerat, vt adulter oculis orbaretur, prudenter: nam considerabat pellucidos illos ac versatiles in omnem partem orbiculos ad illud crimen illices esse, vel duces. At ecce filius paullo post commisit facinus vtroque lumine ludentum, legis reum, pænæ quoque oportuit esse. Hanc tamen populus vniuersus, commiseratione Legislatoris, qui alium filium non habebat, & in gratiam patris remisit: sed hoc abnuente ac indignante: Lex, aiebat, sancta, & pæna etiam in nobis esto. Sed viam repperi, quâ illâ & Iustitia salua

salua

salua humanitati indulgēamus : Ipse
& ego vnum sumus: mihi ergo vnus
oculus, alter ipsi eruatur. Sua ergo
prius, deinde filij oculo eruto nobili
temperamento, humanitati ac proce-
ribus satisfaciens Iustitiæ seuerita-
tem sanxit. Eodem spectat exemplum
Persæ.

Artaxerxes Persarum Rex, Longi-
manus cognomento, identidem ob-
sundebatur à Satibarzane gratioso
satrapa in re quapiã iniusta, quam al-
teri volebat impetratam. Ille tandem
intellexit Satibarzanem viginti milli-
bus Daricorum conductum vt à Rege
obtineret. Vocat ad se igitur Satrapã,
& Quæstorem, quem iubet illico illi
adnumerare triginta millia. Hæc in-
quiens cape à me & habe. Cũ enim de-
dero nihil pauperior ero: at si illud
cõcessero multo iniustior. Nimirũ ne
Iustitiam violaret, ex suo dari voluit.

Iam verò Christus, vt Iustitiæ æqua-
litas seruetur in Purgatorio, ex suo
ærarario bonam partem pendi iubet: &
quadantenus pænarum partem luen-
dam ipse sumit: quia pennis, quas hic
colera-

tolerauerat satisfacit. An non hoc igitur Iustitiæ attribuendum est? Sed hæc omnia firmentur testimonio hominis, qui experienciâ doctus, veritatem dicere potuit, quod non dixerit, cur suspicemur?

SCRIBUNT illi, quibus apparitiones demortuorum cum fide ad posterostransmittere curæ fuit, cuiusdam familiaris sacræ religiosum, cum extremam sibi horam imminere animaduuerteret, enixè à sodalibus, qui circumstantabant, petiuisse, vt ultimam delictorum gratiam à domo Præsidi postularent, ne sine absolutione Ecclesiastica ad DEI tribunal transmitteretur. Quo minus voto ipsius satisfieret Abbatis absentia fuit in causa. Illo redeunte petitio eius, qui vixerat, exposita Abbatem sollicitum habuit. Qui eius animam, antequam terræ cadauer mandaretur, cum ante aram prostratus commendaret, ecce tibi fratris mortui umbra, aut spiritus, benedictionem, condonationemque postulans. Prolatis ab Abbate solennibus verbis, quibus post

post testatam DEI misericordiam ab-
 solutionem dari mo est, pœnitentiæ
 aliquod opus sibi iniungi postulat
 Monachus. Hæsit Antistes, dubi-
 tans, quam nam demortuo pœnitenti-
 am perficiendam imponere posset.
 Tandem, pro salutari, inquit pœniten-
 tia in Purgatorio sit anima tua, donec
 corpus (quod mox futurum erat) se-
 pulchro inferatur. Quo audito, terri-
 tus defunctus, lamentabili voce, quæ
 amplissimi monasterij adyta persona-
 bat, exclamavit: O sine misericordia
 pœnitentia! Papæ! sine misericor-
 dia. Profectò ni existimasset à Purga-
 torio Misericordiam abesse, nun-
 quam pœnitentiam in Purgatorio,
 vnius fortasse horulæ spacio ex sol-
 vendum pœnitentiam sine misericor-
 dia vocasset. Itaque in Purgatorio
 Iustitia sola rerum potiri videtur.

IAM nostræ partes sunt vt ad Iu-
 stitiam supremi Iudicis conuersi, illâ
 non modò supplicii prece, sed & larga
 eleemosynarum distributone, cala-
 mitosorum subleuatione, Sanctorum
 inuocatione, quæque horum omnium
 est ani-

est anima, vitæ sequioris seriâ correptione, virtutumque Christianarum repetitis officijs, beneuolam, propitiâque, nobis, amicis, ac benefactoribus nostris faciamus. De hoc omninò certi, si semel è vitæ huius statione, in qua Misericordia DEI super omnia opera eius discesserimus, & ad tenebricos illos Iustitiæ carceres amandati fuerimus, non exiturum inde vllum, nisi vel grauissima secundum æqualitatē rigorosam satisfactione ex proprijs, vel priuatis amicorū, aut cōmunibus Ecclesiæ suffragijs adiusus, rationibus omnibus Iustitia præside putatis, reddiderit vsque ad nouissimum quadrantem. Credite, & caute.

NOTÆ.

§. PHILLIPPVS II. Rex Hispaniarum filium habuit Carolum XXIII. annos natum, quem sic interiisse quidam ferunt Anno 1568. Mendoza anno 1567. Opmerus in Chron.

FILIVS

FILIVS ante DIEM patris In-
qVIRIt In annos

Franciscus Haraus Tomo 3. Belg. Cum aliquamdiu in custodia fuisset, mense Iulio è vita sublatus est. Famiani Strada alia est narratio in Leone Belgico.

§. ORIGENES.] *De huius errore Epiphanius epist. ad Ioann. Ierosolym. August. lib. 21. de ciuit. cap. 17. & 27. Hier. in cap. 3. Iona. Gregor. lib. 9. Moral. cap. 45. & 46. item lib. 34. cap. 12. & 13.*

§. VIDIT Gallia.] *Anno 1610. 14. Maij Parisijs in Ferroneria vico Henricus IV. à Francisco Rauiliach Engolismensi trucidatus est. 27. Maij pronunciata executionique est mandata sententia. Petrus Matthai, alijque Historici.*

§. HOLLANDIA.] *Anno 1584. 10. Iulij Balthasar Girardus Burgundus 27. annos. Principem Oranium sclopeto traiecit. Historici varij, è quibus Franciscus Haraus lib. 3. tumult. Belgic. à viro Delphensi fide digno se accepisse testatur.*

CHRISTOPHORVS Gama strenuus
pro Lusitano Rege apud Indos dux, ter
Mau-

Maurum Regem vicerat, fuderatque: sed nunquam magis victor, quam cum semel victus. Captum enim iussit Maurus, vt consanguineum, & alios septem magnates in prælio vulneratos applicito medicamine aliquo sanos integrosque redderet. Christophorus propinavit in potione virus. Sic subito in præsentia Regis exanimati omnes. Fremuit rabidus Barbarus. Siccine inquit medicaris Imperterritus Christophorus, Planè, inquit, anne & tu vis similiter à me opem & medicinam quærere. Iratus plus Maurus victoris ius admonens Christophorum rogat, quid de me victo, captoque fecisses? Amputarem, inquit caput tuum, & in Indiam mit terem: deinde in quattuor frustra te profecarem, vt in diuersis te locis in exemplum traducerem.

Idem, inquit Rex, de te constituam. Sauiisimis tamen cruciatibus illum prius exercuit. Caput ignito lebete, aut galea iussit operire: deinde plures corporis artus adurere: acus per ungulas transfigere: tergora ignitis forcipibus proscindere: postea multis
alapis

alapis & opprobrijs obsonare patientiam inuictam: tandem manu ipse Rex sua sacrum illud caput impia securi resecurit. Nihil inter hæc Christophorus iterabat formido tua supplicia, miles CHRISTI sum & B. MARIAE. Deinde cadaver in quattuor partes sectum. Ioann. Eusebius Nierembergius in *historia natura, lib. 6. cap. 70.*

SERMO III.

PURGATORIUM
videri Misericordiae theatrum.

*Numquid obliuiscetur misereri DEVS?
aut continebit in ira sua misericordias
suas?*

Psalmo LXXVI. 10.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in Domino Misericordia circumdabit.

Psalmo XXXI. 10.

*Lex Clementiae in lingua eius. Prouerb.
XXXI. 26.*

D Mi-